

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 " — "
Negyedévre . . . . . 2 " 50 "
Egy hétre . . . . . 1 " — "
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: BARTHA MÓR.
Kiadók: HOFFMANN és KRONOVITZ.

Hirdetési díj:
Hat hasábos petit betűtől 4 kr. Nagyobb terjedelmű többször
hirdetések alkú szerint-jelményes áron vétetnek fel. Bélyegdíj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

A nemzet és a hatalom.

Irta: Dr. Király Péter.

Debreczen, nov. 4.

Bécsben a vaksötét elfogultság még mindig uralkodik akkora erővel osztrák sógorék idegrendszerén — a mennyi ahhoz szükséges, hogy ők egyik politikai baromságot a másik után elkövezzék. Ott még mindig holmi „Kossuth-kutyák” féle czudar parasztnak tekintik a magyart. Mi elfogadjuk a „Kossuth kutya” titulust — ha parasztok vagyunk, hát abba is belenyugszunk. Inkább maradjunk parasztnak, sem hogy holmi karaktermegmételtyező és hazafiszertetünk nemes érzületét meggyilkoló nagyvilágias „finom” modor és distingvált izlés se-lyembábjává kalódjunk . . .

E kellemetlenül hangzó osztrák humorért kárpótlásul ma még megelégszünk azzal a csekélységgel, hogy sem multunkat, sem jelenünket, sem politikai tisztességtudásunkat, sem nemzeti méltóságunkat, sem örömünk és bánatunk erkölcsi fenségét, nem cserélnők el az övékkel,

Átkozott legyen az a műveltség, a melyet szolgálai lealjasodás és erkölcsi önfeláldozás pénzén vásárolnak meg ezen a világon!

Ha egyáltalában van olyan tiszteltre méltó földi java egy nemzetnek, a mely mindennekfelett azért szent és drága

mert az övé, — mert gondolkozása, szelleme, akarata és lelkimunkássága összeforrott vele, mint a halhatatlanság hitével az Istenség fogalma: — akkor nekünk magyar nemzetnek ilven drága kincsünk a többek közt, régi dicsőségünk szeplőtelen emléke, ilyen a magyar nyelv, melylyel az első szót elgyűgyögtük mikor csecsemők voltunk, ilyen a föld, melynek minden röge agyunk és lelkünk nemes gondolatának és ragaszkodásának s szívünk rajongó szerelmének — vérkereszt-ségben mindennél drágább ereklyéje lett . . . És ha a szigorú megpróbáltatások keserű ürömpoharát kellene is valaha kiürítenünk elvünkért és férfias meggyő-ződésünkért . . . mi akkor is megmaradunk a magunk valódiságában s ha tán alávaló ellenségeink megalázása s hazánk és nemzetünk érdeke úgy kíváná tőlünk hogy hozzánk (rendes körülmények közt) méltatlan eszközökkel teljesítsük hazafiúi kötelességünket — akkor így cselekszünk!

Minél igazabban — önzetlenebbül és függetlenebbül szállal meg az embernek ajkán a lelke — annál odaadóbban s annál buzgóbban éreznek vele egyet a többiek. A kinek több és tisztább erkölcsi erőt oltott lelkébe a hazaszeretet önzet-len Istene, attól többet várunk a jóból és kevesebbet a roszból. De megkövetel-jük vezető férfiainktól, hogy önérzetes emberhez és tisztességes emberhez nem

méltó agyonhallgatással ne tőrjenek el semmit a mi nekünk fáj s a mivel ben-nünket akárki fia is sérteget és bántal-maz, még ha az a valaki mindjárt az osztrákok hadügyminisztere lenne is. Mert mi magyarok csakis a természet örök törvényét tartjuk feltétlen tisztelet-ben . . . Emberek által alkotott törvényt csak annyira becsülhetünk, mint a mennyi magyar szellem — magyar ér-zület — és felfogás abban megszólal . . . Idegen — pláne osztrák — ízü törvényt mi reánk hiába erőszakolnak — az nekünk tökéletesen egyre megy, ha az osztrák hadügyminiszter vagy az osztrák császár nyomta is alá a pecsétet; előttünk az osztrák császár semmi-vel sem több ember, mint akár a muszka czár, akár a montenegrói fejedelem; reánk nézve kötelező törvényt csak egyetlenegy ur szentesíthet és ruházhat fel a köztisztelet palládiumával, és ez az ur, a mi törvényes urunk, az alkotma-nyos magyar király . . . hogy aztán a mi királyunk egy személyben osztrák császár vagy p. o. Zanzibar királya — az mi előttünk egyre megy. Ő felségé-nek trónját és hatalmát csak anyiban tiszteljük és szeretjük a mennyiben ma-gyar . . . Előttünk a katonaság is csak annyit ér, a mennyi magyar érzület és magyar hazaszeretet a lelkében lakik. Egyedül a magyar honvédség a melyre azt mondhatjuk, hogy a mi lelkünkkel

Az utolsó részlet.

Részletekben halok meg, érzem . . .
Talán egy kissé gyorsan életem.
Vagy a szívem volt kissé nagy tán
És hogyha megtelt néha adtán,
Csupán az élet pillanatján,
A percz üdvén csüggött a lelkem . . .

Mindegy! . . . Sorsom megérdemeltem.
Balgá álmok rajongó bábja,
Nyüggként minek jön a világra? . . .
Kinek nem kell a tuczat-élet,
Egész csendben aludni térhet,
Ha elhamvasztá szive lángja:
Ha nincs tudója s nincs több álma . . .

. . . Az ablakon beárad fojtón
A ködös ősz hűs levegője . . .
Kinézek: egy szemetes udvar,
Középen egy pár cserje növe,
A lomb, levél lehullott régen . . .

Egy pár gyűrött, hervadt levélen
Még sem adott túl még a cserje . . .
A többi már a sárba verve . . .

Az égen álmos, szürke felhők . . .
Fölfelé már oly rég' nem néztem . . .

Egykor pedig hittem az égben . . .
Óh, de régen volt ez! . . . de régen! . . .
Az égen álmos, szürke felhők,
Meghalt az ég . . . meg minden . . . érzem

Azt mondják, hogy így ősszel olvad
A lélek át az elmúlásba . . .
Az életgályról lerázottak
Elérnek a végsorvadásba,
Ha róva már a végső részlet . . .

Engem sem ejt meg már ígézet:
Nem sok van a véglobbanásig . . .
Óh de az az utolsó részlet! . . .
Csupán csak attól, attól felek! . . .

Ha feltámad majd minden emlék,
Ha felkeresnek mind az árnyak, —
Óh a rémes elszámolásnak
Órájától reszketve félek! . . .

De hajh, az örök esendes éjjet
Sok kinnal kell megérdemelni
És én — meg fogom érdemelni! . . .

Ady Endre.

A hétről.

— A «Debreczen» eredeti tárczája. —

Halottak napján ismét fényárban uszott minden temető. Gyertya, fáklya, lámpa és borszesz világánál siratta meg ki-ki kedves halottját — közbe-közbe átnézvén a szomszéd sirra, vajjon az nincsen-e szebben, ügyesbb-ben, szemképráztatóbban feldiszitve.

A kegyelet napján kinn bolyongtam én is a temetőben a hervadást és elmúlást hirdető sárga akácok közt. Ezer es ezer ember hullámozott a fő és mellék utakon. Egyiknek arczáról megilletődést, borongást, fájdalmat másikéről vidámságot, életkedvet olvastam le. De mintha mindenki ajkán ott ült volna e kérdés:

— Ugyan mire való ez a nagy fény és pompa a halál országában? Szükség ez a holtaknak? Vagy kegyeletünknek csupán lámpa, gyertya és fáklyafény mellett tudunk kifejezést adni? A hiúságot még a halottak országában sem tudja eldobni magától az ember?

Ki merne erre feleletet adni? Hiszen mi gyarló emberek megszoktuk, hogy uszunk az áradattal, s gyengeségünk nem enged ki abból.

Ha azt az elfűstölt pénzt a szegények számára adták volna a kivilágítók, bizonyára sok nyomorult ember nem nézne kétségbe-esetten a tél nyomora elé. Ha csak felét aján-

az 5 lelkök rokon... A közösügyes ezredeket pedig, fájdalom! csakis mint olyan ellenségféle nyakunkra erőszakolt megszálló csapatokat vehetjük számításba a kiket megtűrünk kénytelen-kelletlen, a mig hazafiságunk és jó Istenünk oda nem edzi karunkat és lelkünket, hogy tarisznyá rakjunk számukra s mindazokat akik közülök velünk szellem-erkölcsileg identifikálva nincsenek, visszaküldjük Bécsbe az osztrák császárhoz s megköszönjük eddigi szivességüket melylyel millióinkat elpocsékolták, nemzeti becsületünket évtizedek óta rágalmazzák — véreinket, gyermekeinket halálba kergették vadállati kegyetlenkedésekkel az osztrák császár nevében... Ha elbucszathatjuk Bécsbe ezt a gyűlölt testületet: „Apadjon el a szem, mely őt megsirtatja!

Debreczen, november 4.

A képviselőház ma szombaton délelőtt tíz órakor ülést tartott, melynek napirendjére a következő tárgyak voltak kitűzve: az 1892. évi XXI. t.-cz. alapján kiküldött országos ellenőrző bizottság jelentése; a Baranya vármegye területén lévő mohács-kölkedi öblötnek az 1885. évi XXIII. t.-cz. 82-ik §-a értelmében ármentesítő társulattá történt alakításáról szóló jelentés, a Baranya, Pest-Pilis Solt-Kiskun és Bodrog vármegyék területén lévő Margitta-sztyei öblötnek az 1885. évi XXIII. t.-cz. 82-ik §-a értelmében ármentesítő társulattá történt alakításáról szóló jelentés; a számvizsgáló bizottság jelentése a képviselőház pénztárának az 1898. év második felére vonatkozó számadásairól; a könyvtári bizottság előterjesztése a képviselőház pénztárának 1896. 1901. országgyűlési és második ülésszaka alatti állapotáról és számadásairól; a m. kir. szab. pécs-barcsi vasut 5 százalékos elsőbbségi kötvényeinek konvertálása és újabb beruházási kiadásának elszámolásáról való törvényjavaslat, a belovár-verőcei helyierdekű vasut engedélyezésének megtörténtéről a budapest-szelethörinczi keskenyvágányu helyierdekű vasutnak szabványos kettősvágányra és villamos üzemre való átalakítása, folytatóságos kiegészítése és a kapcsolatosan tervezett szárnyvonalnak engedélyezéséről szóló jelen-

lőtték volna fel jótékony ezélra, nem kellene attól tartani, hogy a népkönyhat az idén nem nyitják meg, a mit pedig száz meg száz ember siratna meg. Nem én talalom ki, hogy a kegyeletnek mas, méltó kifejezést is lehet adni. De hát ez üres beszéd manapság a hiúság szivtelenség, és lelketlenség napjaiban.

Törődünk is mi mással. Megvan a mire szükségünk van — azzal vége. Nem azért fizetjük adónkat, hogy még ilyes dolgokon is törjük fejünket.

Eszünk, iszunk, alszunk — néha ugy vasárnap délutánokén, mikor olesőbb, elme-gyünk a színházba is, megvan minden élvezetünk. A gondolkodásban van egy igazság és ez az, hogy a debreceni színház jelenleg sok élvezetet nyújt. Társulatunk végre valahára versenyez minden vidéki társulattal s nem mondunk sokat, hogy az aradi kivételével bármelyiknél előbb áll.

A vidék egyik legkiválóbb (mondjuk második, mert Ámon Margitot jobbnak tartják) subrettje, Perényi Margit a miénk, ezzel meg lett oldva minden szerepkör kérdése. A ki látta Perényi Margitot a Nebántsvirágban, vagy a Sárga csikó népszínmű Erzsike szerepében, vagy a legutóbbi premieren, az csak elragadtatás hangján beszél discret művészetéről. Nem használ allűröket, nem akar minden áron tetszeni, mint sok színész és épen ezért arat diadalt.

A »Baránykák« fényes diadala első sor-

tesek, a vasuti árufuvarozás tárgyában Bécsben 1890. évi október hó 14-én kötött s az 1892. évi XXV. t.-czikkal beiktatott nemzetközi egyezményhez Párisban 1898. évi június hó 16-án létrejött pótegyezmény becsikkelyezéséről szóló törvényjavaslat és a nagyapolcsány-borsán-trencsén vasut engedélyezésének megtörténtéről szóló jelentés. Azonkívül az ülés végén, a miniszterelnök mint belügyminiszter válaszolt Lukács Gyulának Soper Kajetan kispesti lakos kiutasítása és eltörléséről tárgyában, valamint Molnar Janosnak a jászberényi válshaborítás tárgyában betérjésztelt interpellációjára.

Valószínűleg Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a Haz ez ülésén törvényjavaslatot terjesztett be a kaposvár-barcsi. h. é. vasut engedélyezéséről.

Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter a helyszínen szerzett tapasztalatok alapján nyomban hozzáfogott a fumei forgalom érdekében szükségesnek mutatkozó intézkedések végrehajtására.

Mint a »Kel Ért.« teljesen megbízható forrásból jelenti, a miniszter első sorban a fume-anconai és fume-velencei gőzhajó járatok szaporítását rendeltte el oly módon, hogy a kettős járatokat mindkét vonalon a téli hónapokban is, tehát az egész éven át fenn tartásák; azonkívül pedig a velencei vonalon a nyári hónapok alatt hetenként még egy harmadik járatot is fognak megindítani. A járatok egy része nappal fogja az utat megtenni. A növekedő forgalom lebonyolítása céljából új gőzös épül, mely nagyság, gyorsaság és kényelem szempontjából a nevezett vonalakon jelenleg közlekedő termes gőzhajókat mindenben felül fogja múlni. Melyhelyt az új gőzöst átadják a forgalomnak, a hajó járatok szaporítása azonnal megtörténik.

Ag. ev. egyházkerületi felügyelő. A dunántúli ag. ev. egyházkerület felügyelői állására I h a s z Lajos hathalmi nagybirtokost választották meg nagy többséggel. I h a s z Lajos, aki H e g e d ű s kereskedelmi miniszter sógora és J ó k a i unokahúgának férje, rokona a hős I h a s z Dániel 48-as ezredesnek, az egyházkerületben és Veszprémmegye törvényhatósági bizottságában kiváló képességeivel és nagy aldozatkészségével előkelő nevet vívott ki.

A trónörökös Magyarországnban. F e r e n c z Ferdinánd főherceg tegnap reggel 10 órakor érkezett Nagybecskerekre; miot-hogy inkognitóban utazott, az ünnepi fogadtatás elmaradt; a pályaudvaron azonban százakra menő közönség és a hatóságok fejei

ban Rubos és az ő érdeme. Ebben az ope-rettben mutatta meg Rubos, hogy nemcsak genialis színész, de pompás rendező is. Nyugodtan pihen is babérjain, de alig várja a kedvező alkalmat, hogy újra brillirozzon.

A héten — ha már színészekről van szó — társulatunk két tagja, Szacsavay Sándor és Tanay Frigyes karddal intéztek el egy kis nézeteltérést. Szerencsére egyiknek sem lett komolyabb baja. A téli szezonnak ez volt az első párbaja. Ki tudja, hány fogja még követni? Hisz a mult azt prédikálja fülünkbe, hogy a mi városunk a földteke leglovagiasabb városa!

A braganzai herceg kint járt vadászni a Hortoágyon. Farkas Berti bátyánk, Mátá közkedvelt biztosra, igaz vendégszeretettel fogadta. Ő beszéli, hogy a fiatal herceg olyan magyar érzelmű, hogy parja az uralkodó családban József kir. hercegnek. No ha Debreczenben nem lesz egészen magyar — akkor sehol sem. Harangi Sándor derék polgártársunk portáján ahol most lakik — csakis tiszta magyar levegőt szívhat magába. Annyi eredménye mindenesetre lesz debreceni tartózkodásának, hogy magyar gyűlölő nem lesz s a magyar vendégszeretetet meg fogja emlegetni.

Egy debreceni civis különben azt a kijelentést tette, hogy ép jókor jött közibénk a herceg. Most van a névnapok hónapja. Ha csak két-három családhoz megy el Károly,

fogadták a főherceget, a ki kifogástalan magyar nyelven beszélgetett R ó n a y főispánnal és az üdvözlésre megjelent többi urakkal. Nagybecskerekéről a főherceg rögtön kikocsizott Ecskára, a hol Hárnoncourt grófnak lesz vendége négy napig. Rövid dejeuner után délután mekezdtek a ró avadászatot. A főherceg ismét ten kifejezést adott azon való örömeinek, hogy má-odsor eljöhettett Torontálba és élénken tudakozódott a város fejlődéséről.

A délafrikai háború színterének városai.

A messze Transzválaban dúló háboruban most legtöbbet emlegetett városok rövid leírását hozza a Standard s elmondja hogy:

Mafeking csinos kis városka a becsuána-vasut mentén, mintegy nyolc mérföldnyire Trauszval határától. A becsuának földjének határrendőrsége ott tartja főhadiszállását. Itt lakik a barolongok törzse. Mafekingből rendszeres vonatjártat közlekedik a malmanii es maricothalei aranymezőre; ez utobbinak nagy kiterjedésű holland ültetvényei is vannak, honnan igen sok elemlített szállítanak Mafekingbe. Ettől néhány mérföldnyire északnak, ugyancsak a vasut mentén fekszik Ramathlabama, angol helyőrséggel és Pitsani Pohlugo.

Vryburg mintegy 190 mérföldnyire fekszik délnek a Fokvárosba vivő vasut mentén. Ez volt a becsuának földjének fővárosa — addig, mig be nem kebelezték a gyarmatot. A vidék hegyes es rideg: Vryburgen sincsen semmi vonzó; nagy fontosságú hely volt azonban addig, mig végállomás volt. Taungs városka, mely Vryburgtól 40 mérföldnyire fekszik délnek, a becsuánok népe, igen fontos hely. Charles Warren itt annak idején erődtámaszokat emelt és ezzel nyakát szegte a Stella es Goshen államok rablóköztársaságainak. Itt tartotta székhelyét Manokorvane főnök kiök törzse 10,000 emberre rugott. A vasut a Vaal folyót Warrentonnál metszi át az 1330 lab hosszú Warrenton-hidon át.

Kimberley körülbelő 230 mérföldnyire fekszik délnek Mafekingtől s mint a gyémántipar központja ismeretes. Lakossága a legutóbbi népszámláláskor 29000 lélekre rugott, kiknek a fele fehér. Vannak fogadói, kórháza, szanatóriuma es város könyvtára stb. Oranje szabadállamnak nyugoti határan 1867 ben fedezték föl a gyémántmezőket es Kimberley 1869-ben lett, a gyémántvadászok főtelepe.

Oranje-állam jogokat formált a városra, de a Fokkormányzóság ellenébe Waterboernek,

Imre s majd később Ferencz es János napokra — vissza vágyik egész életében Debreczenbe.

Ha meg emegy egy pár táncmulatságra s megismeri a debreczeni szép asszonyokat — leányokat — soha sem fog innen elmenni.

De hát a katonának minden percben parancsolnak. Imé Angliába egyik huszárezred tisztjei (mind főrangúak) egy héttel ezelőtt még kedélyesen pezsgöztek odahaza, ma már utban vannak Transzval felé.

Félős azonban, hogy ott is maradnak, mert a burok nem tréfálnak a mint ezt legutóbb behizonyítottak.

Mi különben végtelenül rokonszenyünk a burokkal. Példa erre Magyar Imre es Kálmán esete. Kedvencz cigányaink el határozták hogy az egész bandával együtt elindulnak Johannesburgba a burok fővárosába s ott fognak muzsikálni. A banda ráállott a tervre. Szerencsére azonban Naczi a Hungaria billiárd markörje lebeszelte őket tervükről azzal az indoklással, hogy várják meg a farsang végét — akkor sok pénzzel mehetnek a burok közé.

Ki tudja nem lesz e meg akkorra már a délafrikai köztársaság. Annak az öröme mulatnak (magyarul zülének) egyet a burok, s gyémántokkal, meg szin arannyal fizetik meg a két primás nőját — akik különben azt meg is érdemlik.

Béla.

egy benszülött törzsfőnek igényeit álitotta, a Natal helytartója, mint választott bíróság, Waterboer javára döntött. Oranje ez ellen az angol kormányhoz felebbezett, mely azonban 2 és fél millió kárpótlást ajánlott föl, vagy — háborút. Oranje 1876-ban elfogadta a kárpótlást. A tárgyalások telke Cecile Rhodes volt; ennek volt eszmeje az is, mikor a Kimberley gyémántmezőkön vitt rablógazdaság folytán a gyémánt értéke mindjobban hanyatlott, — hogy egyetlen óriási részvénytársaságot alapítson, mely kizsákmányolja Kimberley gyémántmezőit, a termelést azonban nem vinné rögtön piacra és ezzel ismét emelné a gyémánt értékét. Ezéja truzáté ma Kimberley. A duzzadó európaiak negyedét, melyet egyedül építetett Cecil Rhodes, — Kenilworthnak hívják. Hogy milyen óriási értéke van Kimberleynek, mutatja az, hogy a Wesselton-akna, melynek területét ezélt 25 évvel 1250 frankért vettek meg néhány év élt 300 millió frank értékű gyémántot termelt. — Beaconsfield némileg külvárosra Kimberleynek. Kimberleyt 2500 ember védi ágyukkal és Maxim-fegyverekkel. Modder River, Hopetown és Oranje River kisebb városok. Kimberleytől délre a Fokvárosba, illetőleg Port Elizabethbe vivő vasut menten. Fokvárostól 500 mérföldnyire északra De Aar fekszik, mely fontos pontja a vasutak a kotta háromszögnek.

A Fokgyarmat határán fekszenek Colesberg és Burghersdorp, nem messze az Oranje-folyótól, Colesbergnek, hoi Krüger élők született, — 2000 lakosa van. A Bethulie-hidja, mely az Oranje-folyót átszeli, 1485 láb hosszú. Aliwal North, jelenleg határszéli város, 2 — 3000 lakossal a szabadállammal szemben fekszik az Oranje-folyó másik partján. Itt van a 860 láb hosszú Frere-hidja. Charlestownnak, Natal legészakibb városának is nagy jelentősége van, mint végállomásnak. Nem messze ettől fekszik Ingostatio és Charlestowntól 36 mérföldnyire a Drake-hegység lábánál Newcastle, mintegy 2000 lakossal. Nagy kőszentelek középpontja. A szentelek Transzválig terjednek a onnét délkeletre Glencoe-és Dundeeig. Ladyshmith (mely nevét a Fokgyarmat kormányzójának, Harry Shmithnek nevéből nyerte) 2—3000 lakossal mintegy 30 mérföldnyire fekszik a Drake-hegység lábától.

KÜLFÖLD.

A német császár angolországi látogatása. Addig vitatta a politikai világ ennek a látogatásnak megtörténését s addig cáfolta, míg aztán teljes bizonyosnak veszik s még a napját s körülményeit is tudni akarják, hogy i. e. a császár nov. 18-án indul s 20-án érkezik Schernessen át Windsorba s hogy oly megkülönböztetéssel fogja fogadni a királyné, a milyen 1855. okt. óta, a mikor Napoleon Lajos herceg tiszteletére fejtettek ki nagy ünnepeket — nem volt.

Azt azonban kérdésbe teszik még most is, hogy van-e ennek a látogatásnak politikai értelme és ha van, micsoda? Kijépés akar-e ez lenni a semlegességből és pedig Anglia előnyére? Most, a mikor az orosz cárral is találkozik a német császár: a bizonytalanság nagyon kínosan érinti a németeket; mert azzal az egygyel tisztában vélnék lenni, hogy az orosz cár látogatása nem pusztán udvariassági és bizonyosan nem egy Angliának hasznára irányzott szövetség előkészítésére szolgáló tény. Tehát, két ilyen ellenkező érdekű találkozás annál megérthetőlenebbnek látszik s nem is csinálna rossz vért a németeknek, ha akár az egyik, akár a másik, vagy mind a két látogatás is elmaradna.

Az angolok mint büszke nép úgy vélekednek, hogy nekik a délafrikai háborúnak szerencsés bevezésére, minden megtörtént szerencsétlenségük mellett sincs egyebire szükségük, mint semlegességre, amint azt következtetni lehet a Délafrikába induló tisztek bucsulakomáján mondott szavaiból Roseberry lordnak: A n g l i a a háboruban még több zászlóaljat is el fog veszteni, még több tisztnak is fel kell áldozni magát s több és több

milliókat még kiadni, a melyek számát egyelőre elképzelni se lehet; de az az egy bizonyos, hogy Anglia nem hagyhat abba olyan vállalkozást, amelybe belekezdett.

Igen!... Ez a hódítók szokott makacssága az, ami az angol elbizottságot kifogyhatatlan erőforrásaiban, amelylyel minden eseményt végre is hasznára tudott fordítani, most az egyszer fordulhat és fordul is Anglia karára. Mert a buroktól eddig szenvedett veresége is már oly hátrányos ra nézve, hogy megrendítette a hitet a nagyobb nemzetekben erőforrásai kimeríthetetlenége és hadi képessége felől, de még inkább diplomáciája belátása és eszélyesége iránt, a mely megálztatás már magában veve is nagy horderejű.

Ha pedig azt következtetjük, a mi önmagától kinakozik, hogy Anglia igájában levő népek látva a kolossz ingadozását — reménylik felszabadulásuk lehetőségét, s felkelnek: végtelen bonyodalmakba boríthatja a szigetországot épen azért, mert a föld minden táján vannak leigázott népei, a melyek önállóság után vágynak,

Ehez még hozzágondolva az erőfeszítés nagyságát, melybe a más világrészek mérhetlen távolságában folytatott háboru jár: bizony azt mondhatjuk, hogy az a vállalkozás, amelybe kezdett és most folytat Anglia végeredményében, győzelem esetében is vereséggel jár s még az a dicsősége sem arad ki belőle, hogy az emberiség ügyének tett szolgálatot, mert Transzvál para-zitjai nagyobb mérvben szolgálnak az emberiség ügyét, amidőn általuk rendezett szabad köztársaságuk felforgatásában nem engednek szabad kezelt, az oda betolakodó kalandoroknak, hanem a polgár-jogot a kipróbált hon és szabadságszeretethez adják meg. És ez az összehasonlítás szolgál Anglia legnagyobb gyalázatára, mert ezzel elvesztette a szabad népek és nemzetek tiszteletét.

Mi lesz a kifejlődése annak a mozgalomnak, a mit az orosz lapok — bizonyosan nem az orosz kormány — tudta nélkül a délafrikai ügyben folytatnak s a melylyel állhat összefüggésben a czár látogatása is a császárnál — november 8. d. e. értekezik Potsdamba — s a melynek jelzava, hogy az európai hatalmak — talán inkább az orosz hatalomnak — Anglia jelen helyzetét ki kellene aknázniok? ... megfejtje a legközelebbi jövő.

Mert ha eredményt akar az orosz hatalom elérni: sokáig kénnie az akcióba lépéssel már nem lehet: mivel ha az angol segítő seregek Délafrikába megérkezve, a burok ellen felvonulhatnak, ezeknek minden hősiességük daczára is győzelemre jutnak, a minek vége a szabad-köztársaságok leveretése és bekebelezése lenne!

A nagytemplom fűtése és a Kugler-féle szabadalom.

Az utóbbi hetekben többször volt említés téve a helyi lapokban a nagytemplom fűtéséről és ezzel kapcsolatban a Kugler-féle fűtési rendszerrel; ami magát a nagytemplom fűtését illeti, úgy tudom, nem igen forog fen nézeteltérés; a nagytemplom fűtése elodázhatatlan, az óriási épület télen oly hideg és olyan léghuzam van benne, a melyet messze földön nem találunk; az ájtatoskodásnak első következménye a meghűlés felnötteknél, torokgyulladás, kanyaró a gyermekeknél. Egyébiránt elvben rég elbaráztta már a fűtést minden illetékes fórum, csak a gyakorlatban kélekednek. More patrio.

De ami magát a berendezést illeti, csakugyan komoly megfontolást igényel, káros dolog volna meg nem felelő szerkezetet állítani fel s a nagyon igénybe vett egyházi alapok állapota a legnagyobb takarékoságra int.

Az ismert fűtési módzatok — lég, gőz és kályha fűtés — körül templomok fűtésére csak az első, a légfűtés alkalmas; a kályhafűtés a nagy méretű helyiségben teljesen hatástalan. A közelebb levő helyek túl melegek, a távolabbiak hidegek maradnak és a hőkülönbség kellemetlen erős léghuzat által igyekszik kiegyenlítődni. Ugyanez áll némileg a

gázfűtésre is, amely igen nagy épületek központi fűtésére is fölülte alkalmas, ha egy-egy teremnek ürtartalma nem haladja felül az 5000 köbmétert. A nagytemplomnál, melyben 18.000 m³ levegő van, nagyon drága volna ezen szerkezet a mindenfelé vezetendő sűrű fűtő cső hálózat miatt, ha pedig takarékoskodunk vele, annak tesszük ki magunkat, hogy a fűtés egyenlőtlen lesz és légvonat lép fel.

Jelenleg tehát csak a légfűtés az, amely megfelelő elrendezés mellett templomok fűtésére megfelel és tényleg csaknem kivétel nélkül használatban van; az egyenletesen felmelegített levegő tetszés szerinti nagy nyílásokon lép be a fűtendő térbe és miután a fűtő meleg levegő a bent levő hidegnek aránylag nem sokkal magasabb hőfoku, a keveredés egyenletesen és nyugodtan történik, nem úgy mint a gőzfűtés vagy kályharendszer magas hőfoku fűtőtesteinél. Egyedüli hátránya költéses volta, amennyiben nagy méretű légvezető csatornák építését feltételezi és épen ennek elkerülését célozza a Kugler rendszere.

Kellő óvatossággal kell fogadnunk minden új találmányt. Lásuk, miben áll az eltérés a régebbi rendszerektől és mi a haszna; a légfűtés tudvalevőleg abban áll, hogy valamely zárt helyen erősen fűtött bordás vas-kályhák — caloriferek — felmelegítik a levegőt, a meleg levegő saját könnyűségénél fogva csatornákon felszáll a fűtendő helyiségbe és ott össze keveredve a bent levő hidegebb léggel, azt is felmelegíti. A meleg levegő azonban csakis saját — a hideg levegőéhez képest csekélyebb — fajhőnyel fogva végig ezen mozgást; ez az energia pedig igen csekély, ezért kellene a nagyméretű csatornák, maskép a levegő megtorlódik és a calorifer meleg leadása csökken. Keveset segít ezen a körülményen azon újabb eljárás, hogy székerekkel hajják a levegőt. A hatás megbizhatatlan, a szerkezet drága.

Kugler két légüstöt állít fel, olyanformát, mint a légszesz gyári gáztartályok, de természetesen sokkal csekélyebb — csak 1 köbméter — ürtartalommal, a tartályok vízbe merülnek szájjal és egy-egy szelep van rajtuk a levegő beszívására és egy-egy eső a levegő kinyomására, mert ez a két tartály egy kis fellőerejű motor által állandó mozgásban tartatik fel és le járnak; mikor felfelé emelkedik levegőt szív be, mikor lesüllyed, a levegőt a vízben ámosva és így az esetleges portól teljesen meg szabadítva, kellő nedvességgel ellátva — mert a tulszáraz meleg levegő igen kellemetlen — a caloriferek közé nyomja, onnan pedig a fűtendő térbe. A levegő tehát nem szabadon mozog hanem pontosan szabályozható nyomás alatt. Ekép calorifer melege jobban kihaznátható, gyakorlatban más szerkezetek képest kétszeres intenzitásban, és a mi fő nem kellene a nagyméretű költéses csatornák. Kugler csak vékony hadog esőveket alkalmaz, melyek felbontás nélkül helyezhetők el és nem tűnnek szembe. Az állandó meglelelő nyomás alatt a levegő minden szegletbe hővesztés nélkül vezethető el. Ebben rejik a szerkezet esélyszerűsége és minden más szerhez képest szembeütő olcsósága.

De bármilyen szerkezettel is, a dolog lényege az, hogy a fűtés meglegyen; a lelkeszi kar igen helyesen mutatott rá annak idején arra, hogy bizony épen az intelligens osztályból sokan határozottan kerülük a templomot télen. Sőt gyermekeiket is visszatartják, ismervén káros következményeit az órahosszat való állásnak egy oly helyen, amelynek hidegséget a léghuzam is növeli és csak egy szál égő gyertya se mérékeli. A Kugler-féle terv jó, olcsó és rövid fennállása daczára is gyorsan terjed úgy a külföldön, mint hazánkban, de ha ez nem; legyen más, csak ne nagyon soká, mert azt hiszem, a késedelmezők se tudnák okát adni, miért vannak.

Elliczitált tanszer-muzem.

Debreczen, nov. 4-én.

A múlt hó 31-én, a fenti cím alatt és a lap hasábjain megjelent közleményt én irtam s kijelentem, hogy annak minden sorát fenn-

tartom. Azon kijelentést tennem, hogy a már említett cikket én irtam — jól tudom, szükségtelen, mert azt, a mint az e hó 2-án, ugyancsak a fenti czimen megjelent válasz mutatja, a «Bizottság» köpenye alá bujt ur (Csurka) jól tudja.

Nem is vettem volna a jelen alkalommal a tollat a kezembe, ha az a válasz, a mit a Bizottság ur közölte: cikkemmel érdemileg — és nem a személyeskedés modorával foglalkozott volna. De a főmedvény, mely irójának egész egyéniségét magán viseli, jónak látta a közvélemény ítéletét magáról és eljárásáról személyeskedésre vinni át, a mivel azonban «törököt fogott», a ki nem fogja őt mosdatlanul kezei közül kiereszteni.

Bizottság nevében tett egy közvéleményt közzé, mely bizottságnak 4 tagja előttem tett személyes nyilatkozata folytán — a minek kinyilvánítására felhatalmaztak — nemcsak a cikk megírásáról, hanem a megbízásról sem tndok, sőt annak kvalifikálatlan személyeskedő részével szemben sem szolidaritást, sem felelősséget nem vállalnak. A bizottság egyetlen tagja és maga a «Gönczy»-egyesület milyen tisztelt elnöke tud a cikkről, de ezek is kijelentették, hogy annak személyeskedő foglalkozó részéről mit sem tudnak, sőt azt rosszakaljak, elítélik, mert ők szükségét látván egy tárgyilagossá válnak, arra utasították főmedvény író urat, hogy a kényyszerhelyzetnek felfejtése mellett közölje azokat, a melyek a tanszer-muzeumnak kislejtett (?) s értéktelen (?) tárgyait licitálják el. Megvallom, bár nem osztom mindazáltal az általuk formulázott cikkkirónak mintegy toltba mondott okok részben meggyőztek, mert az adott viszonyok között az egyesület fájdalom — másként nem tehetett. Ezen okokat, melyek megnyugtatták volna nemcsak az adományozókat, hanem a közvéleményt is, a legjobb akarat mellett sem tudtam a bizottság — kiknek nevében, azok megbízásánélkül irt, — sem magam, azt hiszem, a cikket olvasók sem, kiböngészni.

Bevégezve a válasz irásának történetét, mely nekem teljes elégtételt nyújt, engedje meg t. cikkíró ur, hogy főmedvénye csekély személyemmel foglalkozó részére válaszomat méltóképpen megadhassam.

Nem való azon állítása, mintha én «öntudatosan» rosszakaratból irtam volna azt a cikket, mert abból csak cikkíró olvassa azt ki, a ki mindenben és mindenkiben, a mi es a ki az ő képzelte nagysága előtt meg nem hajlik s bombasztikus frázisait, melyekből a magot kiböngészni alig lehet nem tömjénez, rosszakaratu.

Nem való, sőt ráfogás, mintha engemet adományozót ön vagy a bizottság megadományozott volna, sőt még azt a tiszteletdíjat sem fizették meg, a mit azt hiszem ön a legnagyobb ellenséggel sem irigyelt azért a 11 hónapi emberfeletti munkáért, a mit annak idején ön és társai szemelattára végeztem. Ezen állításomat igazolja a kiállítás történetét ismertető füzet 82. lapjának második bekezdése. — Ezt tehát, mint valótlant állítást, egyszerűen visszautasítom.

Valótlant azon állítás is, hogy «hamis» alaphól indultam volna ki cikkem megírásánál, mert állításaim egyikét sem döntötte meg, minek folytán ezt definiáló frázisa is csak olyan czélt tévesztett frázis, mint a ki írta.

A nagybizottság alakulásáról mondott állítására nem reflektálok, mert azt hiszem, akadni fog azok közül olyan, a ki itteni tévedést le fogja kellő értékére szállítani, a mi azonban csekélységemet érinti, megjegyzem: nagyon örvendek, hogy nem tartozom azon kiváló nagyságok közé, a hol ön a vezér.

Igen is t. cikkíró ur a kiállítás főtitkárja tudja és tudja ma is, hogy azok a tárgyak, melyek felett kiváló szakértői (?) inkvizíciót tartott, hogy tisztességes uton kerültek, mert az adományozás folytán készítették róluk leltárt, melyben meg vannak nevezve az adományozók is. És azok amelyek vitások voltak, becsomagoltan adattak át, melyeket azonban ön feltörtetett és a kiküldött bizottsági tagok ellenzése daczára potomáron

eladott. Ezt igazolja az ön által felvevő árverési jegyzőkönyvhöz, a bizottsági tagok által fűzött és fűzendő kommentár.

A firma mentésre felhozott állítására szintén nem reflektálok, csak azt jegyzem meg, hogy a firmát nem a tanszerkiállításból fent maradt bajok, mert voltak, sőt vannak ma is juttatták megmentésre, hanem azok a métermázsza számára menő irodalmi termékek, melyeken még a licitáczió sem lehetett önnök sem tudni. — Ebben önnök is része van, tehát a saját reputációját is védte, a midőn azokat vérs verejtékes bankó forintokat százakban fizette illetve kifizették. Nekem is volt szerencsem ebben benne lehetni a mennyiben egy 600 frtos váltón az ön és társai által irt irodalmi termékeinek nyomdafesteket láthatásáért kezes voltam — az egyesület kifizetel.

A kislejtett és adott tárgyak között egy hangzatosan becsmélró kifejezés kíséretében a nevem említése mellett megemlíti a kiállítási kalauzt, melyet jeles szakértői véleményével kísér, de elfeledte a jó ur, hogy az kifizette bekerüli árát, nem úgy mint az ő általa kiállított s a kiállítás által 7 frtokkal megfizetett földrajzi szemléltető tárgya, mely pár koronáért adatott el, mint általa is teljesen haszontalan deklarált tárgy.

Nem akarom felsorolni azokat a tárgyakat, melyeket a kiváló szakértő ur — mint teljhatalmu egyén kislejtett és eladott, de azon gyanúsítását, melyet bizonyos varrógépre mond, a midőn határozottan vissza utasítom, valamint a kezelés körüli burkolt gyanúsítását is, a mit a rosszakarat — ezt már nevezheti bárki annak mondatott — a kezem között levő okmányok alapján visszautasítva, megjegyzem, hogy valamit állítani, de nem tudni bebizonyítani, nem lehet más mint nemtelen boszu.

Én nem lépek át e térre, mert sárral dobálózó maga is bepíszkolja magát, — sőt részben igazat adva a bizottság tagjainak előttem tett nyilatkozataira, sem író urral, sem főmedvényével nem foglalkozva összes nyílt és burkolt gyanúsításait visszautasítom, az első cikkemben fehéztak, — mint meg nem döntöttöket fentartom s végül kijelentem, hogy e tárgyban bármit ir, akár rólam, akár a tárgyról jelen cikkem az utolsó.

I eljen felette és eljárása, valamint izetlen és alaptalan és edéltudatos rosszakaratu főmedvénye felett a közvélemény.

Vántsá György.

H I R E K.

* **Istentiszteletek.** Az okt. 5-iki Istentiszteleteket tartják: Nagytemplomban: Dicsőítő József lelkész. Kis templomban: Béltékylajos s. J. Kossuth-utczai templomban: Mitrovics Gyula I. Ispóty templomban: K. Tóth Kálmán. Szegények háza: H. J. d. Zsigmond püspök-titkár. — Mindenütt ujbóri urvacsoraosztással összekötvé.

Az agost. hitv. evangélikus templomban délelőtt 10 órakor M. A. t. e. r. n. y. L. a. j. o. s. főesperes tart istentiszteletet.

* **Gázrobbanás a színházban.** Ma délelőtt 10 órakor egy hatalmas robbanás csődítette össze a Kossuth-utczai színház körül járó-kelőket. A detonáció egész a Piacz-utczáig elhangzott s kicődítette a közeli házak lakóit, a központi rendőrség hivatalnokait, valamint a színházi próbán levő színészeket. A színház jobb szárnyán levő igazgatósági iroda előtt jajveszékelt F. e. k. e. t. e. Gábor házmaster, összeégett a r. c. z. a. l. és k. e. z. e. k. k. e. l. Az irodából penetráns szag tódult ki, butorok, szőnyegek és irományok össze voltak perzselve. A detonáció oly erős volt, hogy még az emeleti folyosó ablakait is ősz-

szetörte. K. o. m. j. á. t. h. y. igazgató már reggel érezte a gáz-szagot, mely betódult a folyosókra, s a házmaster pincelakásába. F. e. k. e. t. e. a gázömlés helyét akarta megtudni s vigyázatlanságból gyufát gyújtott az irodában. A rendőrség vizsgálatot folytat a gázömlés okának földerítése végett.

* **A vásárbódék készítésének jóváhagyása.** Debreczen városa tudvalevőleg elhatározta, hogy a Gróf Dégenfeld téren vasvásárbódékat állítat fel. A tervezetet a költségvetéssel együtt felküldte a miniszterhez, ki azt ma érkezett leiratában jóváhagyta.

* **A Csokonai kör és a kolozsvári E. Kovács Gyula ünnep.** A nagy magyar tragikus emléket impozáns ünnepélylyel fogja megülni a kolozsvári nemzeti színház és Kolozsvár város intelligenciája vasárnap délelőtt 11 órakor a kolozsvári nemzeti színházban tartandó gyászünnepélylyel. Az ünnepélyen szerepelni fognak Kürü Klára, K. Gerő Lina, a Nemzeti Színház tagja, Szabolcska Mihály. A debreczeni Csokonai kört a helyettes elnök Geressy Kálmán tankerületi főigazgató fogja képviselni, a ki az ünnepélyen E. Kovács Gyula költészetét fogja méltatni. Ohajtjuk, hogy az emlékünnep sikere fényes legyen. G. e. r. e. s. y. Kálmán különben, mint értesülünk már elutazott Kolozsvárra.

* **Szacsvay Imre emléktárgyak Debreczenben.** Szacsvay Imre egyik nemzeti vértanú tudvalevőleg 1848-ban jegyzője volt a debreczeni országgyűlésnek, mint ilyen szerkesztette a híres függetlenségi nyilatkozatot. Szabadságharcznak leveretése után egyideik bujdosott a hatalom a zsarnok hatalom elöl, de egyenes lelke megunta ez, s önként jelentkezett a hadi bírák előtt. A 32 éves lelkész hazafi kötel általi halála ítélte az a osztrák soldateszka s az ítéletet 49 okt. 27-én hajtották végre. Utolsó perceiben levelet irt a szik aszilván jellemű vértanú, s aztán bátran ment a bitó alá. Megölték, de egyszerűen halhatatlanná tették, mert neve nemzeti vértanúink sorában örökre fennmarad. Nagyvárad városa a múlt hónapban kegyeletes gyászünnepet rendezett nagy fia emlékére. Ez alkalommal Szacsvay Imre, a Nemzeti Színház tagja értesítette Bulyovszky n.-vári polgármestert, hogy több Szacsvay erekye van birtokában. A mint értesülünk, két erekyét egyik unokaöccse — S. z. a. c. s. v. a. y. Sandor a debreczeni színház kiváló tagja is öriz. Az egyik egy pénzárca, a másik Szacsvay I. kedvenc csibukja. Szacsvay Sándor e két értékes tárgyat edes apjától kapta, a ki testvére volt a vértanúnak Igen helyes dolog volna ha e két emléktárgyat Debreczenbe lehetne elhelyezni — már csak azért is, mert Szacsvay Imrét a debreczeni függetlenségi nyilatkozat szerkesztéséért ítélte halálra a zsarnokság. Igaz, hogy egyedüli helye ma még a főiskola muzeumában volna, mert hogy Debreczen városában a szabadságharc emléktárgyai otthonra találnak az a mai viszonyok közt csak alomkép — mely soká válik váóra.

* **A főiskolai szenior beiktatása.** Ma ment végbe B. a. g. a. m. é. r. y. Karolynak. főiskolánk ez évi szeniorának ünnepélyes beiktatása. Az actus az akadémia VI-ik szamu tantermében folyt le a tanárkar és ifjuság jelenlétében, melynek tu'nyomó többségét a theologia akadémia hallgatói képezték. A beiktatandót Csiky Lajos igazgató üdvözölte, ki azután megtartotta értekezését a hittudomány köréből. Ezután a tanárkar jegyzője olvasta az eskü szövegét — s az új szenior megesküdött, hogy bizalmi állásában szorgalmas, pontos, hűséges és lelkiismeretes lesz. A szép ünnepély szoltár eneklésevel ért véget.

* **Tűz a Salétromlaktanya mellett.** A Salétromlaktanya körül nagy volt ma az ijedelem. Közvetlenül a kaszárnya mellett egy nagy csomó szalma égett nagy vidáman. Kiderült, hogy a szalmát S. főhadnagy hordatta a legénységgel s gyújtotta meg fényes nappal a közellakók jogos ijedelemére. A rendőrség az eljárást megindította.

Névmagyarosítás. Kellner Károly debreczeni lakos nevét belügyminiszteri engedéllyel Kenyeresre magyarosította.

Ellenőrzési szemle. A magyar királyi honvédség úgy szintén a közös hadsereg kötelekbe tartozó tartalékos gyalogos és huszár tisztieknek ma délelőtt volt az ellenőrzési szemléjük. A honvédek a péterfiak, a közös hadsereg tisztjei a Pavillon-laktanyában, a huszár tisztiek pedig a Széchenyi-utcai honvedhuszár laktanyában jelentkeztek.

A temető előtt. A temető előtt találta ma reggel a rendőrség N. Kürthy Elek szobor-zóni illetőségű csavargót eszméletlen állapotban. — Súlyos epileptikus beteg, ki majdnem egy évig volt a debreczeni köz-kórházban. Most illetőségi helyére szállítják.

Sok az örült. Ismert tény, hogy az Európában magyarországon a legnagyobb az örültek száma. Ez ál Debreczenre is. A rendőrséghez nap-nap után jön megkeresés a debreczeni törvényszéktől a gondokosság azt is helyesen örültek vagyoni állapotainak kikutatása végett. Szomorú dolog, hogy a templom üres voltával szemben a korcsmak és a tébolydák vannak telve.

Egy kalandos életű festő jelent meg ma szerkesztőségünkben s arra kért, hogy ajánljuk őt a nagy közönség figyelmébe. Nem alamizsnát kér, hanem tisztességes munkával akarja megkeresni kenyerét, Neve Butkiewicz Tódor; lengyel s apja ezredes volt 1831-ben, Gelgud lengyel tábornok alatt. A fiu már gyermekkorában rendkívüli festőtalentumot árult el, de pályáját derékben ketté szakította az 1863-diki lengyel forradalom Megsebesülve fogságba esett és Sziberiába hurczoltak. P r honapi rabsága után mint közlezenyt besorozták az orosz hadseregbe s részt vett a Kína és Persia ellen viselt háboruban. Taskend bevételénél súlyos sebet kapott s egy évig kórházban feküdt. 12 évi katonaskodás után mint kapitányt havi 50 rubel nyugdíjjal elbocsátottak, de meghagyták neki, hogy térjen át az orosz vallásra. Odesszában telepedett le s a festőművészetnek élt. De már pár hónap mulva megkapta az ukázt, hogy azonnal térjen át az orosz hitre, különben nyugdíját megvonják és kikergetik Oroszországból. Ő megmaradt leugyelnek s azért el kellett hagynia az országot. Egyideig Krakóban élt s most ide jött Debreczenbe Varga-utca 39 sz. a. szegényen s szeretne dolgozni, csak akadna munkája. Fest arczkepekét, téjképeket üvegre vászonra, vagy fára. Ajánljuk az illetőknek.

A Csokonai-Kör első felolvasó estélyét nov. 16-án, Csokonai születési napjának előestéjén, tartja meg a «Bika» disztermében. Ez alkalommal G é r e s i Kalmán, dr. G u l y á s István fognak felolvasásokat tartani; valamint a Csokonai-Kör régi tagja, dr. V é r t e s i Gyula Budapest székes főváros nemrégiben kinevezett s. tanfelügyelője — kedvelt író-társunk — fogja egy pár újabb műve bemutatásával gyönyörködtetni az ő egykori háas közönségét.

Csokonai Vitéz Mihály születés napjának évfordulója. A debreczeni főiskola Magyar Irodalmi Társulata tegnap délután S i p o s Béla elnöklété alatt gyűlést tartott. Ezen a gyűlésen egyhangulag elhatározta, hogy november 17-én Csokonai születés napjának évfordulóján a szobor előtt kegyeletes emlékünnepet rendez. Az ünnepélyen való részvételre felkéri a főiskola híres énekkarát is. Így az ünnepély négy pontból, egy szavallatból, beszédből és két énekszámából fog állani. A végleges programmot a jövő héten alapítja meg az elnökség. Eddig csak az bizonyos, hogy a beszédet Nagyasszony Lajos IV. th. fogja tartani. A program annak idején a helyi lapokban közzé lesz téve.

Esküvő. Géder Sándor fiatal törekvő nyomdász (Hoffmann és Kronovitz nyomdájából) ma esküdtött örök hűséget a ref. nyugtemplomnak özv. Nagy Sándorné urnó szép és bájos leányának Emma k.-a.-nak. Az ifju párnak a rokonok ismerősök és szaktársak sok szerencsét kívánnak.

Katonazene. A Magyar Király kávé-

házban ma szombaton a 39. gy. ezred teljes zenekara hangversenyez. Sorrendben a következő zenedarabokat fogják előadni:

1. Kéletről «Vigjáték-nyitány.» 2. Waldteufeltől «Az en almom» keringő. 3. Verdítől «Traviata» ábránd. 4. Schneidertől «Körben» polka frañgai-e. 5. Rossinótól «Tancred» nyitány. 6. Donizettitől «Hangverseny Cavatina» kürtre. 7. Komzaktól «Vig induló-album.» 8. Králtól «Szivtól szívhez» lengyelke. 9. Ischpoldtől «Operett szemle» egyveleg. 10. Zichrertől «Dunomondák» keringő. 11. Löschnerrel «A néma kürtös» hangverseny polka. 12. Krausetől «Egyenest keresztül a világon.»

Belépti-díj nincs. Figyelmes kiszolgálás: biztosítván, számos látogatást kér — Erős Jakab, káves.

A Horgony-Pain-Expeller igazi népszerű hátszerré lett, mely számos családban már több mint 27 év óta mindig készlemben van. Hátfájással, csípőfájdalom, fejfájással, köszvényvel, csuznál stb-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatásuknak bizonyultak, sőt járványkörrel minő: a kolera, hanyósfolyás, az altestnek Pain-Expellerrel való betörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő hátszerré jó eredménnyel használatot bedörzsölés-ként az influenza ellen is és 40 kr, 70 kr, és 1 frt üvegenkénti árban a legjobb gyógyszerárban készlemben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan: mint «Richterfele Horgony-Pain-Expeller» vagy «Richterfele Horgony-Liniment» kerendő és a «Horgony» vedjegyre kérünk figyelni.

A transzváli háboru folytán szünetel a munka az aranybányákban s így kevesebb a pénz, az élet pedig folyton nehezebb, terhesebb. Nálunk az osztályorsjáték sok pénzt hoz forgalomba és sok embőrt nemcsak a maga, hanem egész családja életét megszabadította a nyomortól egy nagyobb nyeresemény által. Már többször említettük is, hogy a szerencse sokaknak jövőjét megváltoztatta. A mint értesülünk, egy budapesti bankház eddig több, mint 2 millió koronát fizetett ki megbízóinak 100.000, 90, 80, 30 ezer koronás nyereseményekben. A most kezdődő osztályorsjátéknál olvasóink figyelmébe ajánljuk ezen czeget, mely szerencsejénél, szoliditásánál és megbízhatóságánál fog amugy is nagy bizalomnak örvend. Ez a cég Török A. és Társa bankháza Budapesten, mely a beérkező megbízásokat pontosan, gyorsan és megbízhatóan teljesíti. Az első osztályu sorsjegyek arai: $\frac{1}{2}$ sorsjegy 6 frt, $\frac{1}{4}$ sorsjegy 3 frt, $\frac{1}{8}$ sorsjegy 1 frt 50 kr., $\frac{1}{16}$ sorsjegy 75 kr. Sorsjegyek bevásárlásánál Török A. és Társa budapesti bankházát, Vaczi-körut 4/a., legmelegebben ajánljuk.

Színház.

A báránycák.

Először került színre a debreczeni színpadon nov. 2-án.

Végre egy telt ház! Így sóhajtottunk fel, de örömteljesen mi, akiket a kötelesség nap-nap után színházba szólít, s kiket elszomorított az a bántó üresség, melyet nem ritkán látnunk kellett. Nem tudtuk a gyengen összeállított műsornak, vagy a színházlátogatói kedv hanyatlásának tulajdonítsuk-e. Társulatuok mai összeállítása nagyon kevés kívánni valót hagyott hátra, s a dramákat és vigjátékokat különösen, de az énekes darabokat is, nagy kedvvel, készültséggel, öszevágó előadásban hozzák színre, művészkink.

Ma este azt kellett tapasztalunk, hogy föl-g a r-pertoár volt hibás, mert ha valami különös vonzót kap a közönség, hát el is megy és zsúfó ásíg megölti a színházat.

Igaz, hogy a lapok színház: rovata már jó ideje nagy akciózót fejtett ki a tegnap esti előadás érdekében; igaz, hogy francia ope-rettben olyat ígértek e hírek aminőt még mennél kevesebbet látnunk a «Rip van Winklen» és «a kornevillei harangok»-on kívül: valóságos ár-talan fehér estét, olyan darabot, melynek sugó példányából az örök operett-téma minden gonosz változatát törölték.

Csak egy baj volt, hogyha ezt a jó szándékos vegre akarták volna hajtani, akkor az egész sugó könyvet elejétől végig törölni kellett volna. Milyen lehet az eredeti «Báránycák», ha a megoyirt és nyirbalt is ilyen. Pedig mindenki érzi, hogy a H. felvonás nagy jelenete nem így van az eredetiben s az előadók diszkréczióját is elismerés illeti.

Egy szóval a fehér esteben nagy fekete foltok maradtak. De hát ezen nem vitatkoznak. Azt jegyezzék meg a tiszteit mamák és papák hogy jelentékeny pedagógiai külföbbség van a «Hofehérke» és a «Báránycák» közt s a fiatal lányok és kis gyermekek inkább az előbbibe vieendők el.

Csak egy a megnyugtató: az ígert «fehér» est «fekete foltjait» nem prózaban mondják el, hanem eléneklik, mivel pedig énekesek és énekesnők nagyobb része a dal szövegét erthetetlenül ejti ki: tehát nincs baj.

A mesét nem mondjuk el. Az lapos és nem lényeges, meg a ki kíváncsi rá, meg is nézi. A tanítók is kihamozhatják könnyen egyetlen morális gondolatát: hogy a természet ellenes nevelés megboszulja magát.

Hanem ehelyett az előadásról referálunk, mely egyike volt az idény legkitűnőbb estéinek. Minden szereplő kedvvel, oda-dással és teljes sikerrel játszott. U. n. nagyszerep nincs a darabban; nem egy primadonna és tenor vállaira van építve, de ugyanazért erősebben is nyugszik.

Perényi Margit és Sárosi Paula viszik a fő női szerepeket. Mindkettő igen jól játszott és énekelt, Sárosi óriási viragkosarat is kapott, Perényi pedig sok és őszintén lelkes tapsot művészi s közvetlen kedvességű játékaért és dalaiért. Így mindketten meg lehetnek elégedve.

Bárdos Irma is szóló szerephez jutott, játéka, mozdulatai még nagyon erősen mutatták a kezdőt, de éneke jól sikerült s tisztelői szép viragálvánnyal lepték meg.

A humor s a gazdag komikai véna kimerithetetlen tarházából lakmározatták a közönséget S z i k l a y, ki lelket öntött a szerzők által ötletekkel mostohan ellátott szerepébe; aztán ifj. S z a t h m á r y, kinek folytonos emelkedése a legkallemesabb meglepetés s a legjogosultabb reményekre bátorít. Annyi színe, árnyalata, hangja s fordulata van, olyan közvetlenséggel éli bele magát szerepébe, hogy hitünk szerint rövid idő alatt az «oszloposok» érdemes társaságban üdvözöljük. Kupléit egy negyedóraig ujrátatták.

R u b o s és K ö r n y e i rendkívüli eleveasséggel és sikerrel játszották szerepeiket s úgy énekeltek, hogy valódi élvezet volt hallgatni. Ki is vették a tapsból részüket bőven.

S z i g e t i Lujza, mint a «kis báránycák» nevelőintézet tulajdonosnője, egyenletes, ketségtelen komikai ért mutató játéka-vel jól egészítette ki a szépen sikerült öszest, (ensemblét.)

A karok és zenekar is teljesen feladatuk magaslatán álltak, s régen gyönyörködött fülünk annyi szép dallamban. — Pedig a hatás egyedül a játékra, énekekre s zenére van alapítva, mert látványosságnak se hire, se hamva, s a diszletek is nagyon kopottak voltak.

Azt hisszük, hogy a «Báránycák» még sok telt házat fognak összehozni ebben az idényben, — a. — a.

A «Báránycák» második előadásán a közönség majdnem egészen megöltötte a színházat s az első estéhez hasonló nagy tetszést aratott ez a bájos, kedves operett, melynek sikerében R u b o s-nak, a darab rendezőjének van óriási része. Az ő izlé-ét dicserik úgy a darabon tett előnyös változtatások mint a fényes kiállítás. Faradságaért jutalom lehet a fényes siker. Az előadás tegnap is kiűnő volt. Különösen P e r é n y i Margit, kinek énekszámai, közvetlen, kedves játéka ismétleten elragadták a közönséget, R u b o s, K ö r n y e i, S z i k l a y és S z a t h m á r y érdemelnek feltétlen dicséretet. A többi szereplők is jók voltak. A H. felvonás-beli tánc-duettet azonban nem ártana kihagyni. «Sem jellem, sem szellem, sem kellem nincs benne» — mint egy szójátékokkal kritizáló uri ember jegyezte meg reá.

Környei Béla sikere. A mi fiatal, gyönyörű hangú baritonistánk megérdemli, hogy a Báránykákban aratott sikerével külön foglalkozunk. A debreczeni közönség még alig ismeri ezt a szépjövőjű énekest, kinek eddigi debreczeni működése alig pár estére szorított. Ugy értesülünk, hogy jövőre többször és nagyobb szerepekben lesz alkalmunk Környeit látni, amit bizonyára a nagy közönség is örömmel fog venni.

Ifju Szathmáry Árpád avagy a kuplész következménye. Tudvalevő dolog, hogy most a kassza darabba lett »Báránykák« operettet játszik három este a színházban. Kedves dolog ez, a közönség is hamar megszerette. Játsszik benne a többek közt ifju Szathmáry Árpád is egy öreg kertész s a második felvonásban a báránykák halószobájában kuplekat enekel. A kuplé szövege többé-kevésbé rossz. Az utolsó kettő azonban igen ügyes s a közönség annyival inkább szívesen hallgatja, mert helyi érdekű. Az ártézi kutat (a mely sobasem lesz) s a vízvezetéket (a mely még sokára lesz) figurázza ki benne. Tréfája vizsgáltra talált. Mikor tegnap este készült az előadásra, egy hordár üveget és levelet hozott be öltözőjébe. Az üveg gondosan le volt pecsételve, a levél dettó. Felbon'tja s meglepetve látja, hogy abban bizony a lepecsételt üveg »víz« vegyelemezése volt a következő mottóval bevezetve:

»Bor helyett csak ártézi víz járja
Hja, ez a sors nagy tragédiája.«

Érdekességénel fogva leközljük az egész okmányt.

„Bor helyett csak ártézi víz járja,
Hja ez a sors ironiája!“

Másolat.

Magyar királyi vegyikísérleti állomás.
985. sz./c.

Hivatalos vegyelemezés.

A beküldő neve: Debreczen sz. kir. város.
Az elemzés tárgya: Debreczen sz. kir. város
2-ik számú ártézi kutjának vize: »Köntösgát.«

Lelet.

100,000 súlyrész vízben találtatott:

Nátron vegyek	0.7053
Kálium vegyek	0.0530
Szerves anyagok	semmi.
Szénsav	3.5315

Szine nincs.

Szaga nincs.

Üledéket nem képez.

Élvezetre alkalmas.

(P. H.) Olvashatatlan aláírás.

Ifju Szathmári most végtelen boldog,
mert gazdagabb egy üveg vízzel.

Színházi műsor.

Szombaton nov. 4. berlet 30. szám »C.«
harmadszor Báránykák.

Vasárnap, november 5. két előadás. Dél
után 3 órakor félhelyárakkal Egyiptom gyöngye
Vig operette 3 felvonásban. Irta Heltai Jenő
Zenéjét szerette Forray Miklós, este 7 és fél
órákor bérletszűnetben: A vörös sapka, nép-
szimnő 3 felv. Irta Vidor Pál.

Hétfőn, november 6-án »A« berletben
Himfi dalai, Berczik vigjátéka.

Kedden november 7-én »B« berletben
Czigánybaró. Operett.

Szerdán, november 8-án »C« berletben
Létért való küzdelem.

Csütörtökön, november 9-én »A« ber-
letben Baba, operett. A czimszerepben Sárosi
Paulával.

Pénteken, november 10-én »B« berletben
Julius Caesar.

Szombaton, november 11-én »C« berlet-
ben Báránykák. Operett.

Vasárnap, novem. 12-én délután Arany-
lakadalom. Este hértletben ujdonsággal a Bolond,
Operett.

Hétfőn, november 13-án »A« berletben a
Bolond.

Kedden, november 14-én »B« berletben
a Bolond.

Szerdán, november 15-én »C« berletben
a Bolond.

Soha többé!

Mily szörnyű értelme van e két szónak: elveszteni valamit annak a lehetősége nélkül, hogy ismét birtokba juthatunk. Oly gondolat, melylyel megbékülni soha nem tudunk. Azért ne feledje senki, mily alapos gondozással tartozik fogainak, melyeket, ha egyszer elveszített, soha többé vissza nem nyerhet. Az egyszerű fogápolásnál mindenekelőtt a fogak épségben tartására kell figyelemmel lennie, és ezt a czélt tekintélyes és szakértnak egybehangzó ítélete szerint legbiztosabban a Kossmín-szájvi használásával érhetjük el. E hatásánál, valamint rendkívül üdítő, kellemes ízénél fogva a »Kossmín« rövid idő múlva nélkülözhetetlen lesz mindazokra nézve, akik előtt az egészséges és szép fogaknak értékük van.

Egy palack 1 frt, sokáig eltart, kapható gyógyszerárakban, jobb drogua- és illatszer üzletekben. Vezérképviselőség: E. Sziwan Bécs IX. Müllnergasse 3. — Nagybani raktár Budapesten Török Józsefnél.

Törvényszék.

§ Jövőheti bűnügyi végtárgyalások. 1899. November 6-án hétfőn. Varga József ellen, tüzvész okozásáért, Bezi Pál ellen, s. t. sértés büntetéért. November 7-én kedden Rostás Sándor s társa ellen, lopásért, Batori Gábor ellen, lopás vétségéért, Farkas Mihály s társa ellen, párviadal vétsége, ifj. Mészáros Gábor s társa ellen, rablás büntette. November 8-án szerdán. Orosz Sándor s társa ellen, szándékos emberölés vétsége, Szabó (Virág) Kálmán s társa ellen, lopás büntette, Tóth Imre ellen, m. o. hamissításért. November 9-én csütörtökön. Tóth Bertalan s társa ellen, párviadal vétsége, Erdős Gábor s társa ellen, hatóság elleni erőszak, Bakó János s társa ellen, magánlak vétsége, özv. Kerezi Mihályné ellen, lopás büntette, Lukács Mihály ellen, s. t. sértés büntette. November 10-én pénteken, Kamarina Mór ellen, okirat hamissítás büne, Kóródi Sándor ellen, lopás büntette, Kutasi Imre ellen, sajtó rendőri vétség, Grünberger Izidor ellen, lopás büntette, Dobi Dénes ellen, rágalmazás vétsége, Nagy Gergely s társa ellen, tüzvész okozásáért. November 11-én szombaton. Eperjessi Istvánnak, Demjén József elleni sajtó pere.

§ Párbajtárgyalások. A debreczeni kir. törvényszék a jövő hét folyamán két párbaj ügyet is tárgyal. Az egyikről már többször tettünk említést. Ez Rubos Árpád szintársulatunk tagja és Farkas Mihálynak párbajügye. Ennek tárgyalása hetedikén azaz kedden lesz. A másik Tóth Bertalan és társának affairje, mely felett 9-én azaz csütörtökön fog ítéletet mondani a törvényszék.

§ Sajtóper. A jövő hét folyamán 11-én sajtótárgyalásra rendelik be esküdeink egy részét. Demjén József ügyét tárgyalják, ki Eperjessi Istvan debreczeni lakos ellen követte el sajtó u'ján rágalmazást. Hogy az esküdek közül kik randeltetnek be, azt annak idején közölni fogjuk.

Szerkesztői üzenetek.

Juvenis. Ön egy statisztikát kíván színész-
nőink életkoráról. Bocssáson meg fiatal ember,
de e kérést teljesíteni lehetetlen. Mindenik
színész nő olyan ifju, a milyennek — mondja
magát.

Kiváncsi. Levél.
K. Közölhetően.

Divatos
női ruha szövetek,
selymek,
női ruha flanellek,
cosmanosi mosó velezek,
Himalaya téli kendők,
olesó szabott áron kaphatók
Szabó Lajos Fiai cégénél
Debreczen.

Igen jó karban lévő 3 teke-asztal

melyből 2 carambol, 1 pedig
kegl asztal jutányos áron eladó.

Megtekinthető a Caszinó
helyiségben Kossuth-utca 1-
sz. készpénzfizetés mellett
azonnal elvihető.

Veterin-áitikus szor levak és szarvasmarhák, ju-
hok számára 45 év óta használatban a legtöbb istál-
lóban, étvágytalanság, rossz emésztés eseteinél, a tej-
szaporítását és javítását, valamint a tehén tejleadó
képességét előmozdítja. Ára egy egész doboznak 70 kr.,
egy fél dobozó 35 kr.

Valódi minőségben csakis a fenti védjeggyel kap-
ható minden gyógyszerárban és drogueristáknál.

Főraktár: II

Kwizda János Ferencznél,

cs. és kir. osztr. magy., román királyi és bolgár
fejedelmi udvari szállító. Kerületi gyógyszerész Kor-
neuburgban Bécs mellett.

Csak akkor valódi, ha a háromszögű palaczk az itt levő szalaggal (vörös és fekete nyomás sárga papíron) van elzárva

Eddig felülmulhatatlan!
Maager Vilmos-féle

valódi, tisztított
májolaj

törvényileg védett csomagolásban
MAAGER VILMOSTÓL
BÉCSBEN.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltetik mindama eseteknél, melyeknél az orvos az **az egész testi szervezet, különösen mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vér tisztítását el akarja érni.** — Egy üveg ára 1 forint és kapható a gyári raktárban Bécsben, III/3. ker., Heumarkt 3., valamint az **osztr.-magy. monarchia legtöbb gyógyszerárán.**
DEBRECZENBEN: Tóth Béla, Mihalovits István, dr. Róthschnek V. Emil gyógyszerészek, Rickl József Zelmós, Csanak József fűszerkereskedő uraknál.

Főraktár és főelárusítás az osztrák-magyar monarchia részére:
Maager Vilmos Bécs,
III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldözöttek.

A nagy krach!

New-York és London az európai szárazföldet sem hagyták kíméletlenül és így egy nagy ezüstáru-gyár kényszerítve lőn egész készletét a munkaerőnek nagyon csekély megtérítése ellenében eladni. Én vagyok meghatalmazva ezen megbízás keresztlévitelére. Bnnélfogva mindenkinek megküldöm a következő tárgyakat csupán frt 6-60 megtérítése ellen és pedig:

- 6 db legfin. asztali kést valódi ang. pengével,
- 6 db amer. szab. ezüst-villát egy darabban,
- 6 db amerikai szabad. ezüst evő-kanalat,
- 12 db amerikai szabad. ezüst kávéskanalat,
- 1 db amerikai szabad. ezüst leves-merőt,
- 1 db amerikai szabad. ezüst t-jmerőt,
- 2 db amerikai szabad. ezüst tojás-kehelyt,
- 6 db angol Viktória-alsótálczát,
- 2 db feltűnést keltő asztali gyertyatartót,
- 1 db thea-szűrőt,
- 1 db legfinomabb czukorszórót.

44 db összesen csak frt 6-60.

A fenti összes 44 tárgy ezelőtt 40 forintba került és most ezek frt 6-60 minimális áron kaphatók. Az amerikai szab. ezüst teljesen fehér ércz, mely az ezüst-szint 20 évig megtartja a miért jótállás vállalatik. A legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés

nem szédelgésen

alapul, mely szerint ezennel nyilvánosan kötelezem magamat mindenkinek, a kinek az áru meg nem felel, az összeget minden akadály nélkül visszatéríteni; és senki se mulassza el ezen kedvező alkalmat, hogy ezen diszgarnitúrát megnézzze, mely pompás

menyegzői és alkalmi

ajándékul minden jobb háztartás részére kiválóan alkalmas.

Kapható csupán:

A HIRSCHBERG'S

szab. amerikai ezüstkivitelű áruház

Wien, II., Rembrandtstr. 19./D.

Telephon 14597.

Szétküldés a vidékre utánvétellel, vagy az összeg előleges beküldésével. Tisztító por hozzá 10 kr. Osak a mellékelt védjegyvel valódi, (egészségi ércz).

Kivonat az elismerő levelekből:

- Az első küldeménynyel meg vagyok elégedve még egy készletet.
Kalocsa. Majorossy János, kanonok.
- A küldeményt megkaptam és igen meg vagyok elégedve, kérek még egy küldeményt 6 frt 60 krért.
Kolozsvár. Nagym. Bánffy bárónő.
- A küldeményt megkaptam, meg vagyok elégedve, kérek még egyet.
Bozovics. Keresztes Sándor, fűszolgabíró.

1159 v. k. szám.
1899

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságának V. II. V. 2—1899/314 P. számú végzése folytán közhírré tétetik miszerint dr. Káta Péter részére Kohn Mórné Hein Róza debr. lakostól 350 frt. tőke, ennek az esedékeség napjától számítandó 6 % kamatai és eddig összesen 36 frt 90 kr. perköltség erejéig 1899 évi július hó 14-én biróilag letoglalt és 455 frt. 90 kr-ra becsült női ruha neműek, edények, ékszerek és egyéb ingóságok **1899 évi november hó 14-én délelőtt 9 órakor** kezdetét veendő és Debreczenben Fűvészkert utca 13. sz. a. megtartandó nyilvános árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Debreczen 1899 évi október hó 22.

Bodogh Zsigmond,
birói kiküldött.

Szőlővessző-eladás.

A méltóságos gróf Dégenfeld József és Dr. Balkányi Miklós urak tulajdonát képező

Erzsébet szőlő-telepen

az alább jegyzékelt kiváló minőségű, tökéletesen fajtiszta szőlő-vesszők úgy őszi mint tavaszi szállításra eladóak.

I. Gyökeres:

Olasz rizling	86000 drb.
Kadarka	50000
Oportó	3000

II Sima:

Olasz rizling	150000 drb.
Kövi dinka	90000
Oportó	20000
Nagyburgundi	50'00
Kadarka	80000
Fehér chasselas	20000
Zöld silváni	10000

Bővebb felvilágosítást nyújt az Erzsébet szőlő-telep kezelője.

iroda Debreczenben, Kossuth-utca 32. sz

Megbízható férfiruha szöveteket

minden kivitelben ajánl jutányos árban

a Kastner és Öhler cég posztóosztálya GRÁ CZ.

Különlegesség: Stíriai lóden.

Minták ingyen. — Magyar levelezés.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
• Liniment. Capsici comp. •

Ezen hírneves házszer ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazatik köszvénynél, oszúznál, tagzsággatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorlta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű házszer, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárán készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebb-bérbétkü utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.
RICHTER F. AD. és társa, RUDOLSTADT
ca. és kir. udvari szállítók.

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármilyen csuzos bántalmi, u. m. köszvény, csuz, reuma, ischiás, asthma stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, a mennyiben gyakrabban idűlőbb eseteknél is már egyszeri bedörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.

Fog- és fejfájást 5 percz alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással 1 korona, erősebb 2 korona 40 fillér.

Főraktarak Budapesten: Török József ur gyógyszerárán, Király-utca 12. és dr. Egger A. ur gyógyszerárán, Váci-körut 17. szám. — Ügyszintén a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszerárán, valamint a készítő

Widder Gyula gyógyszerésznél

S.-A. Ujhely.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Ügyszintén: Debreczenben: Dr. Róthschnek V. Emil, Tóth Béla, Mihalovits I. gyógyszerészeknél.

Női- és gyermek felöltők nagyraktára.

Női ruhák saját műhelyemben legizlésebben készíttetnek.

A „Kék Csillag“ áruház

az őszi idényre a következő árakat jegyzi:

Női ruhaszövetek	12 krtól	4 frtig
Női posztók	25 krtól	2.50-ig
Pongis selymek	40 krtól	1.50-ig
Merveilleux (sima)	1 frt	10 kr.
Taffet glacé	1 frt	38 kr.
Fekete selymek	nagyválasztékban.	
Spárga szőnyegek	18 krtól	
Brüssel	98 krtól	
Tapestry	1 frt	20 kr.
Nyírott	1 frt	90 kr.
Szobaszőnyegek	2 frt 35 krtól	10 frtig.

Szolid és pontos kiszolgálás.

A „Kék Csillag“

női divat,

vászon, fehérnemű és szőnyeg
áruház

Főpiacz, Kistemplommal szemben.

Az elismert

legjutányosabb bevásárlási
forrás.

A családoknak valósággal
nélkülözhetlen.

Szabott árak.

A „Kék Csillag“

a gyapju és selyem folytonos ár-emelkedését nem használja ki, sőt a régi olcsó árakban árusít, mit azért tehetünk, mert óriási tömeg árukat vettünk meg a régi árakban a külföldi piacokon.

Férfi gallérok	darabja	12 kr.
Kézelők	párja	25 kr.
Ingek (fehér)	1 frttől	feljebb.
„ színes	50 krtól	feljebb.

Szolid pontos kiszolgálásért kezeskedünk tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai

Táncziskola megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy a «Polgari ifjak»-ból alakított táncziskola **folyó hó 6-án, hétfőn nyílik meg**

a „Korona“ czimű tánczteremben
(Csapó-utca 17. sz. a.)

Tanórák: hétfő, szerda és péntek este 7 órától 9 óráig. — Vasárnap este 7 órától 11 óráig gyakorló-estély.

Tandij: személyenkint: 5 frt; zenedij: 2 frt.

Beiratásokat elfogadok a mai naptól a táncziskola-helyiségben, vagy lakáson, ugyanott.

Teljes tisztelettel

Schaf János,
tánczitanító.

Alkalmi bevásárlás!

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy a

Besenczky Kálmán-féle

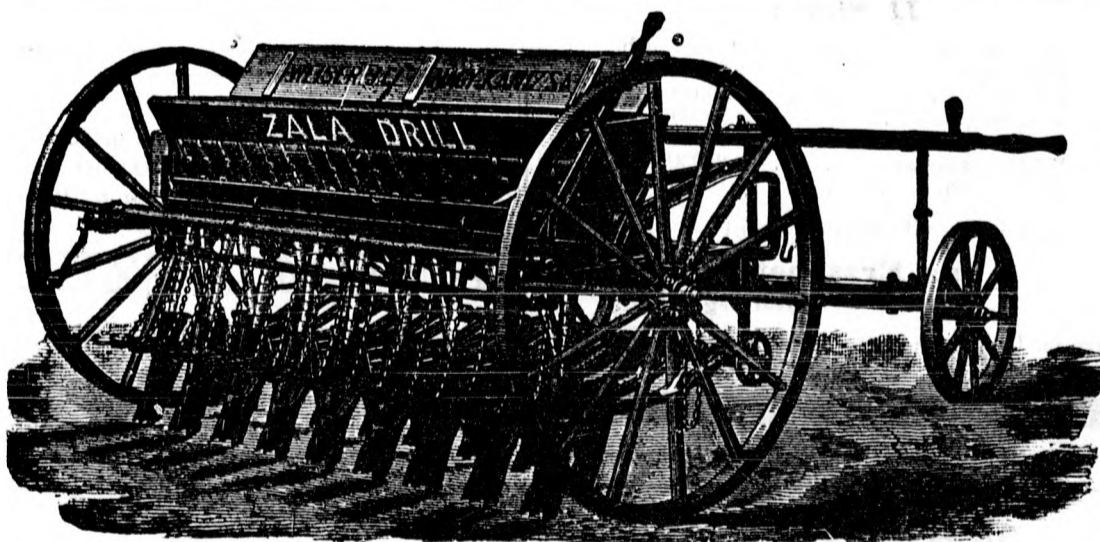
nőidivat, vászon és rövid-áru üzletet

megvettem és a mai naptól a **gyári árnál is olcsóbban árusítom el.**

Tisztelettel

Kiss Lajos.

Alkalmi bevásárlás!

WEISER J. C.

mezőgazdasági gépgyára

NAGY-KANIZSÁN.

ZALA-DRILL sorvetőgépek, a melynek elmés ujtásait a nagy közönség már jól ismeri nem szorul külön dicséretre, minden eddigi kiállításon az első díjat nyerte ugy 1897. október 1. a kishéri nemzetközi vetőgép versenyen az

állami arany éremmel lett kitüntetve,

a Maros-vásárhelyi kiállításon és a Hód-M.-Vásárhelyi vetőgép versenyen az első díjat, aranyérmel nyert, továbbá figyelmébe ajánlom a gazdaközönségnek egészen

aczélból készített Sack rendszerű egy és két barázdás
ekéinket,

az őszi vetésre raktáron tartunk: 13—15 és 17 soros ZALA-DRILL vetőgépeket, továbbá rosták, szecskavágók, répavágók, konkolyozók, ezenkívül minden talajművelő gazdasági eszközöket.

Debreczen, Szikszay-ház a főtőzsde udvarán.

Klein Jakab,
üzletvezető.

A Stenczinger-ház.

Felvette: **Gondy Károly.**

Valahogy azt ne képzeljék hogy az arát; csak éppen a divatos árnyoldalát. Az ódon épületet komoly veszély fenyegeti, csak az Isten szemé őrzi; illő azt az utóknak megörökíteni.

Maholnap összedül; jó lesz még idejében tudni rajta, mert a katasztrófa beálltával a város még emberélet áran olcsóbban éjti majd birtokába.

Regi birtokosa is úgy érzi és nem bánja, ha mindjárt mint a fecske, nehezen válik meg régi fészektől.

Az öreg ház nem olyan mint az öreg poéta, ki már halhatatlanságában sem sérülhet és még 74 éves korában mint a füzfa ága könnyedén meghajol a fiatal palóka hölgyek előtt. Hadd jöjjön hát, minek jönnie kell, ha mindjárt száz ezer forint üti az özvegy márkát. Eb a ki megbánja!

Olykor ha úgy távolról körülnézem e katakomba szerű boltok sorát, melynek élén újra Áron támaszja fel a holtak lélkét: méri a szeszét: mindegy eszembe jut G. Knorr német festő zsáner képe, minek címe: „Der Stubenhocker.“

Ezen színnyomatu képen a szobaleány surolna a szobá, mely óbajnak azonban az aibérlő, a párókás öreg ur nem igen enged. A felgyürközött leány asszonya parancsára neki is fog, de az öreg csak nem tágit. Virágos hátaköntöseben nyakig beburkolva megüli ugyancsak czirkuszosan a bőrös karosszékét és helyéből minden rimánkodás daczára egy félvilágért sem mozdulna. De hogy is mozdulna, midőn ujsága es teája egyszerre a kezében van? A szobaleány mérgében e seprűre aggatott lucskos lágymosót már a széke alá csapja, de a Dreyfushan elmerült ujságfalo oda sem hederit és a miat érzi annak hidegét egyszerűen felhuzza a székre a papucsos lábát, semhogy engedne a háta mögött dühösködő lénynek.

Ilyen a Stenczinger ház mai képe. Réjárnak az elesmosó ujságok; szapulják a lúgos nyelvek; körül nyaldossák a lágymosó kerelmek; forró aszfalt szurokba mártják a lábát; a pénzes szomszédja már az oldalát is kikezdtte es 10.000 frttal járna az éltoradatsához, csak vinné már az ördög! de azért „áll a ház, az ősi lak, mint állt sok év előtt! Emeletje oly csendes, mint a kolostor, hiába sütiát féltés a sok ostor! Még csöde, hogy gölya nem fészkel és alvajáró nem sétál a tetejében. Az éber stréberék hogy nem látják, hogy nem a centru nba való ity elavult klostrom; nem illik a szép pálotá hölgyre a nagy darab angol fiastrom.

Az idegen sétáló első pillanatra meg sem gondolná, hogy a szomszéd bank kornévilli tornya is nem ide tartozna! Ej, de minek is a torony, ha nem csendül benne lélekharangja? Nem s jtenem a Sauson hóhér család cizimerét... azért, hogy itt jelzalogra is adnak kölcsönt. Vagy éppen csak kamatját jelzi? No ennek az emlékezetére nem elég magas.

Ah! megszólalt!!! Gáspár apó azért tovább olvas, nem bolondul kongásától.

Bim-bam! az am... 125 férfi vette kezébe a köteleit, reszkess Byzanciá! Püsz-tulj fakó kolostor! Komoly intő példa a városnak, hogy itt újra adtak helyet a szesz nagynak.

Ugyan mire várhat a város? csak nem akarja újra Árontól elgseftelni az akovitoriumot? nem elégette meg a 70 ezer frtós »pro appetitoriumot?!

Ha a Stenczinger ház, ahol annyian járnak, csakugyan mindenkinek újában van miért gondolkozik a város oly soká a megvételén és oly keveset a nagy birtok felett T.-Csegén?

Az aláírott városi tömeggondnokság igen helyesen jegyzi kérvényében hogy: a város a kaptájan tul ne menjen: a lakosság terhére ne tegyen, ne vegyen; csak rendezzen... a bérházakkal pedig éppenséggel ne kérkedjen.

A miniszter utasítja a hatóságot, hogy a

télire, ha már a népkenyhát nem bírja, kellő munkáról gondoskodják: a mennyire csak lehet önérejből fekezze a munkaszomjazó lakadókát, mert jobb egy házat építtetni, mint százafat leromboltatni.

Az eszme épen nem új, III. Napoleon is úgy gondolkozott, de nem a nagybátyja, ki városokat falukat égetett és kincseket összebarácsol.

De most azt kérdeem a minisztertől Hát a mi 500 millió évi adónkból már éppen semmi sem száll vissza a mi javunkra meg a kórházak idegen poklosat is mi tartjuk uj kasszán?!

A tiszteességes bontás is csak munka, ne fekezzék még idő előtt a munkától, minek arát előbb-utóbb csak meg kell adni. Mi meg a tél végén Isten és a város segedelmével de főkép a miniszter engedelmével bontást fogunk, de úgy, hogy helyére más ne épüljön. Nem kell mindenből haszot hazni, hát a tér és levegő nem haszon?

No lám! erélyesek is tudunk lenni, ha nem politizálunk. Kivánom, hogy egyebben is így korporáljunk.

CSARNOK.

Miről regél a malom?

Regény.

Sudermannától.

(21.)

(Folytatás.)

Két óra mulhatott el, mikor hallja távoli trombitaharsogást, mely a király kikiáltását jelentette, Felugrik. Egy fél óra muljon el és Trude itt lesz?

A lövő dőben tudta meg, hogy pajtása, Maas Franczi lőtt a király. Mindezt álmlában halja — mi gondja van most arra? Személ szkadatlanul az országutou járnak, a hos a nap hevében a porfelhőben feherruhái asszonyok mennak koesin vagy gyalog.

— Trudet várod? — kérdi János háta megott bátyja hangja.

Ijeden ébree fel a fiu álmodozásából.

— Teringettét, gyer k, mi van veled? — kérdi Márton tréfálva, ugy sziven talált hibás lövéssel, vagy déli álmat alszol itt?

Mártonnak jó kedve van ma. Az érintkezés sok emberrel, — ő a lövészek közt valami méltóságot visel, — kihuzták komorságból, — egészen meváltozott. Csak ne volna oly esetlen ünnepe gyenruhájában! Kalaptá mélyen lesúlyedt homlokába, hátul egy nagy cjomó haj szabadon lebeg s összevégyül fehér ingének szallagjaival, melynek kabátja ga lérje alól kiállanak.

— Ott jön, ott jön! — kiált birtelen kalapjával integetve.

A tiszta kocsi, elébe két remk litani pej fogva — ez a Felhammer-felé diszlogat, — melyet Márton esküvéje alkalmából állított ő-sze. A kocsi mélyén egy alak, büszke hanyagsággal vette magát az ülés sarkába, a komoly tekintettel nézve maga elé, — ez ő, a »gazdag Felhammer«, a mint a nép körülötte suttogja.

Nézd, Trude hogy játsza a dámát! — mondja Márton, János karját huzogatva.

Ebben a percbeu észreveszi a nő két testvért, büszkeségét a pokolba küldve ugrik fel a kocsiban, egy kezevel a napernyőt, másikkal kendőjét lobogtatva nevet, ujjong, ernyője hegyével sarkalja a kocsist, hátsón gyorsabban.

A mint megáll a kocsi, nem vár, mig kinyitják a kis ajtót, de felugrik arra, s onnan szökik le, egyenesen Márton karjai közé.

Lázás izgatottságban van, lélegzete forró ajkai szólásra nyilnak, de hangja nem hallik.

— Lassan, édes fiam, lassan! — mondhatja, haját simogatva, mely ma gondör firtóknak omlik is szabad nyakára.

János csodálatban merülve némán áll.

Jaj, be szép;

Remek alakját a fekete fehér ruha szelős fátyla öleli át. És az a fehér nyak. És az a kis lány mélyedés, melyet ringó kellei képeznek! És azok a formás, teli karok, melyeket könnyű kis pihe ezüstöz meg!

És az a csodásan domborodó halmos mell, mely mint a márvány hullám emelkedik fel, ereszkedik le. — Utólrhetően szép, ő maga a nő, ő maga a méltóság, e két fogalom «nő» és «méltóság» ártatlan, gyengéd lelkében együtt létezik, együtt egy névtelen valamiben, mely János gyönyörrel és iszonyattal tölti el.

János szemei megnyilnak s mintha vakitana az a királynői fénsége annak a nőnek, a ki melletti fiatal korában ugy ment el, hogy észre sem vette.

Istenem, be szép! be szép ez a nő! Az asszony eddig lekötött nyelvére zavart szavak árja omlik. Majd meghalt az ualomtól és az az ostoba fali óra és a magányosan költött ebéd és az ostoba táncz cipő, amely nem illett a lábra!

— Kicsinyek — szoritanak nagyon — de azért szépek — ugy-e?

És felemeli ruhájának szőjét, hogy megmutathassa a csodaszép cipőcskéket, egészínkék magassarku papucskak azok, kék selyem szalagokkal megkötve.

— Ugy látszik rövidek — mondja fejét rázva Márton.

— Azok is! — nevet az asszony — égetik ujjaimat, mintha tűzbe dugtam volna! De annál jobb lesz, ha tánczolni fogunk, ugy-e Jani?!

Egy pillanatra lehunyja szemeit, mintha elveszett almáit uj életre akarná ébresztieni. Aztán Márton karjába fogódik s oda vitéti magát, a hol helye lesz. A vidék legelőkelőbb családjai itt állittattak fel kis tanyát maguknak, ki bódét, ki sátorot, a hova éjjel meghuzódhatnak pihenésre, mert a mulatság hajnalig sem ér véget.

Trude tegnap kint volt az ünnep helyén, maga ügyelt fel az építésnél; buforokat is hozatott ide s a bejárót ágakkal díszítette fel. Büszke lehet e művére, mert a Felhammer-lánya mindannyi közt a legszebb.

Mig Márton utat tör a nép közt, Trude visszafordul Jánoshoz, ha kán kérdezi:

— Meg vagy elégedve, Jani, tetszem neked?

János igent int.

— Nagyon?

Az asszony mélyet lélegzik, azután elégedetten mosolyog.

A szép molnárné feltűnést kelt a tömeg közt. Az idegen birtokosok megállanak és — megbámulják őt — a polgárnok bizalmasan oldalba taszítják egymást könyökeikkel, a falubeli fiatal kamászkok balogul emérik meg kalapjukat, sutfogás, törőj fut át a sorok közt, a merre ő emegy. Komolyan s némi mesterkelt méltósággal meggy Márton karján, időnként félredobja sroczából hajfürtjeit, vagy csak fejének egy gyors mozdításával rendezzi vállára omló haját, miközben olyan, mint egy királyné, nem, olyan mint egy pajkos, eselcsap gyermek, — a ki egy mesében a királynét játsza.

Mikor megszólal a hegedű, egy jó óra mulva hangosan felkiált,

— Jani, most a tied vagyok!

Márton figyelmezteti, vigyázzon, meghül vagy más hája esik, de az asszony be nem várja a beszéd végét, már repül a tánczba. Márton belenyugszik, őnt poharába egy kis jó magyar bor, végig ve i magát egy divánon,

Jólleső gondolatok járnak agján keresztül-kasul. Hát nincs mest minden jó rendben, mióta János otthon van? A hársortól tettségő a szelfemeső órák mind ritkábbak lettek. — Hát nem el ő is most e legedesebn biztonságban, meglepetve ama ragadó ártatlan jó kedvtől, — a mely abban a két emberbe lakik?

Folyt. köv.

Hirdetés.

Debreczen szab. kir. város által a sertésvásártéren emelendő mázsaház és czédulaház munkálatainak biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik. A munkálatok következőleg vannak előirányozva:

I. Mázsaház.

1. Föld, kőműves, elhelyező és vegyes munkák	1950.—
2. Ács munka	784.23
3. Bádigos munka	173.60
4. Asztalos, lakatos, mázó és üveges munka	259.—
Összesen:	3166.83

II. Czédulaház.

1. Föld, kőműves és elhelyező munka	3825.31
2. Ácsmunka	996.20
3. Bádigos munka	250.40
4. Asztalos, lakatos, mázó és üveges munkák	640.—
5. Különfélék	503.54
Összesen:	6215.45

Mázsaház és czédulaház együtt 9382.28

A munkálatok együttesen vagy fenti munka csoportonként elkülönítve adatkak ki.

A pályázatban részt vehet minden kellő képesítéssel bíró iparos és cég.

Minden ajánlattevő köteles az előirányzati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a városi házipénztárnál **folyó évi november hó 11-én délelőtt 10 óráig** letenni s a letéti jegyet ajánlatához mellékelni.

Az ajánlatba hozandó engedmények vagy egységárak számmal és betűvel, határozottan és olvashatóan kiírandók.

Minden ajánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a tervet, költségvetést és helyi viszonyokat ismeri s magára kötelezőnek elvállalja.

Elkésve beadott távirati vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A megfelelő bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok **folyó évi november hó 11-én, déli 12 óráig** a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be.

A beérkezendő ajánlatok folyó évi november hó 12-én délelőtt 10 órakor a városház nagytermében nyilvánosan bontatnak fel.

Minden ajánlattevő ajánlatával a felbontástól számított 60 napig kötelezett-ségben marad.

A városi tanács fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezendő ajánlatok közt szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkát más uton biztosíthassa.

A terv és költségvetés a hivatalos órák alatt a mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 8. sz., II. em. 13. sz. a.) megtekinthetők.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1899. évi október hó 30-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Hufeisen-H-Stollen (Patent Neuss)

Mindég éles! Koronálépés kizárva!
A lovak kimélése mindig biztos lépés által.
 Az egyedül erősebb sima utaknak
 A H-Stollen előnye az acél különös jósága által, melyet csak mi használunk, biztosítva vannak. Csekélyebb értékű utánzatok megvédésére minden egyes lépéskor H-Stollen mellékelt látható gyári védjeggyel van ellátva, a mely a vételnél ügyeljünk.
 NAGY ÁRKEDVEZMÉNY.
 Árúlap és bizonyítványok ingyen és bérmentve.
LEONHARDT & Comp., BERLIN-SCHÖNEBERG.

Alapított 1865-ben.
A legerősebb gyártmányú új és átjátszott ZONGORÁK, PIANINÓK

és
HARMÓNIMUMOK

legolcsóbban kaphatók tökéletes jótállás mellett

HECKENAST GUSZTÁV

hirneves zongora-eladási intézetében.

Budapest, most: IV. Gizella-tér 2. sz., (a Váci-utca sarkán.)

Ehrbar cs. és kir. udvari zongora-gyár, továbbá Schiedmayer és fia stuttgarti udvari zongora-gyár és Thuringia Organ Co. harmonium-gyár **egyedüli képviselője Magyarországon. Árjegyzék ingyen.**

Serravalló-China bora

v a s s a l,

orvosi tekintélyek, mint. udv. tanácsos, Dr. Braun udv. tanár, Dr. Drasche tanár, udv. tan. lovag Dr. Kraft-Ebing tanár, Dr. Monti tanár, lovag dr. Mosetig-Moorhof tanár, Dr. Neusser tanár, Dr. Schanta tanár, Dr. Weinlechner tanár által sokszor felhasználva és legjobban ajánlva.

(Gyöngék és lábbadozóknak.)

Ezüst érem:

XI. orvosi congressus Róma 1894.

IV. Gyógyszerek és Chemiai congressus Nápoly 1894.,
 Általános kiállítás Turin 1898.,

Arany érem:

Kiállítás: Venécia 1894., Kiel 1894., Amsterdam 1894.,
 Berlin 1895., Páris 1895., Quebec 1897.

Több mint 900 orvosi elismerés.

Ezen kitűnő, új életet gerjesztő szer, **kitűnő ize** miatt különösen gyermekek és asszonyok által kellemesen használtatik. **1/2 literes üvegekben a frt 1.20, 1 literes üvegekben a frt 2.20.** Kapható minden gyógyszerárban.

Serravallo gyógyszerár Triesztben,

gyógyszer nagybani szétküldése.

Alapított 1848.

Hirdetmény.

Ő cs. és apostoli királyi Felségének legelső elhatározása alapján ezennel megkezdetik

a XXI. m. kir. államsorsjáték

rendezése, melynek remélhető tiszta jövedelme **közhasznú és jótékony célokra** fog fordítani. E sorsjáték összes, 7691-ben megállapított nyereményei az alább következő játékterv szerint **365.000 koronára** ragnak és pedig:

1 főnyeremény	— — — 150.000 korona	10 nyeremény	— — — a 1.000 korona
1 „	— — — 50.000 „	20 „	— — — 500 „
1 „	— — — 20.000 „	50 „	— — — 100 „
1 „	— — — 10.000 „	100 „	— — — 50 „
2 nyeremény	— — — a 5.000 „	1000 „	— — — 20 „
5 „	— — — 2.000 „	6500 „	— — — 10 „

Az összes nyeremények készpénzben fizetnek ki.

A húzás visszavonhatatlanul **1899. évi december 30-án** Budapesten történik.

Egy sorsjegy ára 2 frttal o. é. van megállapítva.

Sorsjegyek kaphatók a m. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (IX., Csezelrakpart, félemelet), a hová a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő, valamennyi adó- és sóhivatalnál, a legtöbb postahivatalnál és minden városban és nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegyjárló közegnél.
 Budapest, 1899. aug. hó 1-én.

M. kir. lottójövedéki-igazgatóság.